

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก
ข้อมูล ณ วันที่ ๑๒ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นางพิมพ์ปวีณ์ เหาตะวะนิช
๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ๑๔๑ หมู่ที่ ๑ ตำบลท่าสองยาง อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก
โทรศัพท์ ๐๙๓-๖๑๖๕๓๙๒ Facebook : Pim Pave Line : -
เกิด พ.ศ. ๒๕๑๔ ปัจจุบันอายุ ๕๔ ปี
๔. สถานภาพ ☒ โสด ☐ สมรส ☐ หย่าร้าง
๕. ระดับการศึกษา.....มัธยมศึกษาตอนปลาย.....
สถาบันการศึกษา .....
คณะ/สาขาวิชา .....
๖. อาชีพปัจจุบัน
☐ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว
☒ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร
ระบุ.....ค้าขาย.....
๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร...๑๘๐,๐๐๐...บาท/ปี
๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๕

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก บุก และกล้วย
๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๑ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย แปลงบุก พืชสมุนไพร
๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๖ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย
ฐานการเรียนรู้ที่ ๑ การทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ
ฐานการเรียนรู้ที่ ๒ พืชผักสมุนไพรและเกษตรธรรมชาติ
ฐานการเรียนรู้ที่ ๓ การเลี้ยงปลา
ฐานการเรียนรู้ที่ ๔ การแปรรูปบุก
ฐานการเรียนรู้ที่ ๕ บัญชีต้นทุนอาชีพ
ฐานการเรียนรู้ที่ ๖ เตาเผาถ่านไร่คว้น
๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย
๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๒ หลักสูตร ประกอบด้วย
๑) การลดต้นทุน โดยการการทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ
๒) การแปรรูปบุก

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๒ หลักสูตร ประกอบด้วย

๑) เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรผสมผสาน

๒) บัญชีครัวเรือน

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย

๑) การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุนาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตร การลดต้นทุน โดยการการทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ

เกษตรกรต้นแบบ มีบทบาทหน้าที่อีกหนึ่งบทบาทคือการเป็นหมอดินอาสา ซึ่งเป็นผู้ที่ให้ความรู้และคำแนะนำเรื่องการจัดที่ดิน, การฟื้นฟูสภาพดินอย่างยั่งยืนและลดการพึ่งพาปัจจัยการผลิตภายนอกที่ไม่จำเป็น โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ และการปลูกพืชปุ๋ยสด พร้อมทั้งสาธิตและร่วมลงมือปฏิบัติการทำน้ำหมักชีวภาพและปุ๋ยหมักกับเกษตรกร เพื่อใช้ในการลดต้นทุนการผลิต, การปรับปรุงบำรุงดินและส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้จากการลดการใช้ปุ๋ยที่มีราคาสูง

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

มีการกำหนดแนวทางการพัฒนาศูนย์และคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรร่วมกันผ่านการประชุมคณะกรรมการเครือข่ายแปลงใหญ่และคณะกรรมการเครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ระดับอำเภอและระดับจังหวัด

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

คณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ร่วมกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร่วมกันจัดทำแผนการดำเนินงานและแนวทางในการพัฒนา ศพก. โดยทบทวนข้อมูลของศพก. และนำมาประเมินศักยภาพ พร้อมทั้งกำหนดกิจกรรมที่จะทำตามเป้าหมายที่วางไว้ และวางแผนการติดตามผลและรายงานผลอย่างต่อเนื่อง

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

เริ่มต้นจากการทำการเกษตรแบบเชิงเดี่ยวด้วยการปลูกข้าวมาตั้งแต่รุ่นพ่อรุ่นแม่ ยังคงใช้วิธีการเพาะปลูกแบบเดิม ๆ พึ่งพาสภาพอากาศ ทำให้ผลผลิตได้ไม่มีความสม่ำเสมอและมีความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ อีกทั้งยังขาดความรู้ทางวิชาการและเทคโนโลยีที่ทันสมัย จึงอยากที่จะพัฒนาองค์ความรู้ และได้มีโอกาสเข้าไปอบรมและเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตรกับหน่วยงานราชการ ทำให้มีแรงบันดาลใจในการกลับมาพัฒนาการเกษตรของตนเอง โดยการทำนาที่เน้นการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตและใส่ใจสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีการปลูกพืชที่หลากหลายขึ้น เพื่อป้องกันความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติที่จะเกิดขึ้น

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

ปัญหาการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ เช่น ภาวะภัยแล้ง น้ำท่วม หรือสภาพอากาศที่แปรปรวน ทำให้ผลผลิตเสียหายและขาดความสม่ำเสมอ ส่งผลให้มีต้นทุนในการผลิตที่สูงขึ้น จึงจำเป็นต้องมีการใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมเข้ามาปรับใช้ เช่น การใช้แอปพลิเคชันต่าง ๆ ในการติดตามสถานการณ์การพยากรณ์อากาศ สำหรับใช้ในการวางแผนการเพาะปลูก รวมถึงการใช้หลักวิชาการมาปรับใช้ เช่น การตรวจวิเคราะห์ดิน การวัดความเป็นกรด-ด่าง ของดิน เป็นต้น ทำให้สามารถจัดการแปลงเพาะปลูกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ได้ผลผลิตที่สูงขึ้น

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

- ทำเกษตรผสมผสาน
- การจัดทำบัญชีต้นทุนอาชีพ
- การทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ
- การแปรรูปบุก

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

การแปรรูปบุก โดยเริ่มจากการทำบุกก้อน มีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในระดับครัวเรือนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและสร้างมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ได้หลากหลาย เช่น ขนมหวาน ยำบุก เป็นต้น ถึงแม้ว่าจะเป็นการผลิตในระดับครัวเรือน แต่มีการนำเครื่องมือที่ทันสมัยมาใช้ เช่น เครื่องบดหรือเครื่องปั่นไฟฟ้า เพื่อช่วยลดเวลาและแรงงานในการบดหัวบุกให้ละเอียด ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญในการทำบุกก้อน จากนั้นผสมกับน้ำปูนใส (ด่าง) เพื่อให้เกิดการแข็งตัวเป็นเจล แล้วนำมาขึ้นรูปด้วยมือ นอกจากนี้ยังนำบุกก้อนที่ได้มาทำเป็น

บุกแห้ง โดยนำมาอบในตู้อบล้างงานแสงอาทิตย์ โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝน ซึ่งเป็นการใช้เทคโนโลยีเพื่อแก้ปัญหา ด้านสภาพอากาศ นอกจากบุกก้อนและบุกแห้งแล้ว ยังมีการทำน้ำพริกบุก ซึ่งเป็นสินค้าแปรรูปของเกษตรกร ต้นแบบอีกด้วย

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

การจัดการดิน โดยการตรวจวิเคราะห์ดินเบื้องต้น ซึ่งจะช่วยให้สามารถปรับปรุงดินและเลือกใช้ปุ๋ยได้อย่างเหมาะสม และไม่สิ้นเปลือง รวมถึงมีการใช้แผนผังเป็นปุ๋ยชีวภาพเพื่อทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมีช่วยลดต้นทุนในการผลิตได้ โดยได้มีการเพาะเลี้ยงเห็ดนางฟ้าเพื่อใช้ในพื้นที่ของตนแล้วยังมีการส่งมอบต่อไปยังผู้ที่สนใจที่จะใช้ นอกจากนี้ยังมีการทำน้ำหมักชีวภาพโดยใช้สารเร่ง พด. (สารเร่งซูเปอร์ พด.๒) เร่งกระบวนการย่อยสลายของวัสดุอินทรีย์ให้เร็วขึ้น ทำให้ได้น้ำหมักที่มีคุณภาพและอุดมไปด้วยธาตุอาหารพืช ฮอโมนพืช และสารอินทรีย์ต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเจริญเติบโตของพืช

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยี มาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติมเพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๒ ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) บุก พื้นที่ปลูกจำนวน ๒-๐-๐ (ไร่-งาน-วา)

๑.๒) กล้วย พื้นที่ปลูกจำนวน ๐-๑-๐ (ไร่-งาน-วา)

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๒ ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑) ปลานิล จำนวน ๑๕๐ ตัว

๒.๒) ปลาเทโพ จำนวน ๑๐๐ ตัว

๓) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๓ ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑) น้ำพริกบุก จำนวน ๑๐ กิโลกรัม

๓.๒) กล้วยตากอบแห้ง จำนวน ๑๐๐ กล้อง

๓.๓) ไข่เค็ม จำนวน ๑๕๐ ฟอง

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้ามีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) น้ำพริกบุก เป็นเงิน ๓,๐๐๐ บาท/รอบการผลิต

๑.๒) กล้วยตากอบแห้ง เป็นเงิน ๓,๕๐๐ บาท/รอบการผลิต

๑.๓) ไข่เค็ม เป็นเงิน ๙๐๐ บาท/รอบการผลิต

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ กล้วย สินค้าแปรรูป (น้ำพริกบุก/กล้วยตาก/ไข่เค็ม)

เฉลี่ยรายได้วันละ ๔๐๐ บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ กล้วย สินค้าแปรรูป (น้ำพริกบุก/กล้วยตาก/ไข่เค็ม)

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ ๒,๘๐๐ บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ กล้วย สินค้าแปรรูป (น้ำพริกบุก/กล้วยตาก/ไข่เค็ม)

เฉลี่ยรายได้เดือนละ ๙,๐๐๐ บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ บุก

เฉลี่ยรายได้ปีละ ๑๒,๕๐๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

ประโยชน์ต่อตนเอง

การได้เป็นเกษตรกรต้นแบบได้มีโอกาสในการพัฒนาองค์ความรู้และศักยภาพอย่างต่อเนื่อง โดยได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ทั้งในด้านการฝึกอบรมและการเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ อย่างสม่ำเสมอ เป็นที่ยอมรับของเกษตรกรในชุมชนและเจ้าหน้าที่ภาครัฐ รวมถึงยังช่วยสร้างโอกาสในการสร้างเครือข่ายและการบูรณาการร่วมมือกับหน่วยงานภาคีต่างๆ นอกจากนี้ยังต่อยอดให้กับเกษตรกรต้นแบบในการเป็นผู้ประกอบการการเกษตรแบบมืออาชีพได้ ส่งผลให้เกษตรกรต้นแบบมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นและมั่นคง

ประโยชน์ต่อเกษตรกรรายอื่น

ศพก. เป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ โดยเป็นแหล่งเรียนรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับเกษตรกรคนอื่นๆ สามารถเข้ามาศึกษาดูงาน เรียนรู้จากประสบการณ์จริง แลกเปลี่ยนแนวความคิดทัศนคติซึ่งกันและกัน อีกทั้งยังสามารถให้คำปรึกษาคำแนะนำและแก้ปัญหาให้กับเกษตรกรคนอื่นๆ และสามารถนำไปปรับใช้กับการเกษตรของตนเองได้ ส่งผลให้เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

ประโยชน์ต่อชุมชน

ศพก. เป็นแกนนำในการพัฒนาเกษตรกร ทำให้เกิดการรวมกลุ่มของเกษตรกร มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างความร่วมมือกัน ทำให้ชุมชนเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้ พร้อมทั้งยังเป็นกลไกสำคัญในการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่างๆ ทำให้ได้รับโอกาสในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจของชุมชนให้ดีขึ้นตามไปด้วย

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

ศพก. อำเภอสองยาง มีการนำเทคโนโลยีการจัดการดิน เช่น ปุ๋ยชีวภาพ ปุ๋ยพืชสด เป็นต้น จะช่วยเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินโดยจะช่วยฟื้นฟูโครงสร้างดิน เพิ่มอินทรีย์วัตถุ และจุลินทรีย์ที่เป็นประโยชน์ ซึ่งการจัดการดินที่มีประสิทธิภาพจะนำไปสู่การเพิ่มผลผลิตและคุณภาพของพืชผล ทำให้ชุมชนมีแหล่งอาหารที่เพียงพอและปลอดภัย

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

กิจกรรมการเกษตรของศพก. อำเภอสองยาง เป็นการปลูกพืชแบบผสมผสาน เน้นใช้ชีวภาพและปลอดภัย โดยการปลูกพืชผักสวนครัวต่างๆ จะมีการบำรุง ดูแลพืชผักด้วยการใช้ปุ๋ยชีวภาพ ปุ๋ยอินทรีย์ที่ผลิตจากวัสดุธรรมชาติจะช่วยให้บำรุงดินให้มีอินทรีย์วัตถุเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ดินมีโครงสร้างที่ดี อีกทั้งยังลดการสะสมสารเคมีที่เป็นพิษในดินที่เป็นสาเหตุของดินเสื่อมโทรมในระยะยาว

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

เกษตรกรต้นแบบมีความรู้และมีความเข้าใจในข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่ ในด้านสภาพดิน ที่ช่วยให้สามารถเลือกพืชที่เหมาะสมกับสภาพดินและปรับปรุงบำรุงดินได้อย่างถูกต้อง ด้านแหล่งน้ำสามารถจัดการกับแหล่งน้ำในพื้นที่ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านสภาพภูมิอากาศช่วยในการวางแผนการเพาะปลูกให้สอดคล้องกับสภาพอากาศเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ ด้านสภาพการผลิตและการตลาด ช่วยให้เกษตรกรสามารถวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและสร้างรายได้ที่มั่นคง

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

เป็นสถานที่อบรมถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกร ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรที่สนใจ รวมทั้งเป็นจุดเชื่อมโยงการทำงานของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเกษตรร่วมกันอย่างเป็นระบบและครบวงจร

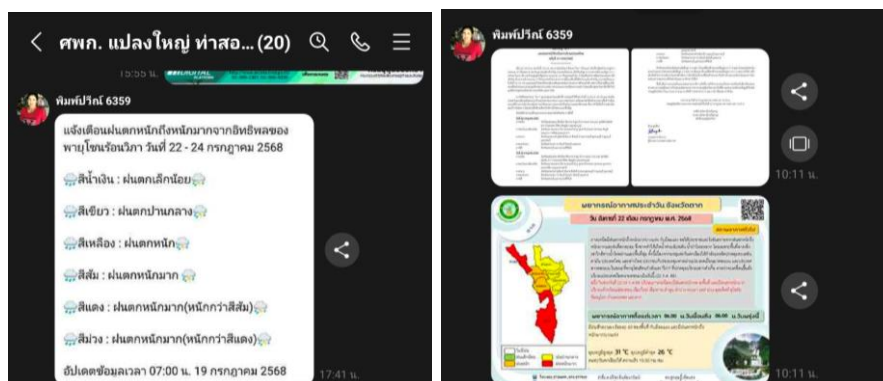
๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

เกษตรกรต้นแบบช่วยให้คำแนะนำและแก้ไขปัญหาโรคและแมลงศัตรูพืช การจัดการเศษซากวัสดุของเกษตรกรในชุมชน รวมถึงแนะนำเทคโนโลยีและวิธีการช่วยเพิ่มคุณภาพและมูลค่าของสินค้าของคนในชุมชน ตลอดจนมีการรวมกลุ่มกันสร้างกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแปลงใหญ่ และกลุ่มเกษตรกร เป็นต้น นอกจากนี้ ยังเป็นจุดรับเรื่องร้องทุกข์ของเกษตรกร เช่น ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ความเดือดร้อนจากราคาผลผลิตตกต่ำ โดยช่วยประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การช่วยเหลือตามขั้นตอน

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

เนื่องจากเกษตรกรต้นแบบมีบทบาทหน้าที่ทางสังคมที่หลากหลาย มีองค์ความรู้ และข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานภาครัฐ และได้นำมาประชาสัมพันธ์ แนะนำให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรทั้งในศพก.และผ่านช่องทางออนไลน์ รวมถึงติดตามสถานการณ์ด้านการเกษตร แนวโน้มราคาผลผลิต การระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืช นโยบายรัฐที่เกี่ยวข้อง และการติดตามสภาพอากาศ เป็นต้น

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

การขยายผลความรู้สู่เกษตรกรสามารถขยายผลได้ผ่านการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงจากฐานเรียนรู้ในศพก. การจัดตั้งกลุ่มเครือข่ายต่างๆ เช่น วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปน้ำพริกบุกกลุ่มแปลงใหญ่บุกบ้านท่าสองยาง วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่บุกบ้านท่าสองยาง และกลุ่มแปลงใหญ่บุกบ้านท่าสองยาง รวมถึงการเป็นวิทยากรบรรยายและฝึกสาธิตปฏิบัติจริง เช่น การแปรรูปบุก การทำน้ำหมักชีวภาพ การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ เป็นต้น ซึ่งเกษตรกรที่ได้นำองค์ความรู้จาก ศพก. ไปใช้ได้รับประโยชน์ในด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดต้นทุน ตลอดจน

การพัฒนาคุณภาพของผลผลิต ส่งผลให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรและคนในชุมชนได้

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่ เกษตรกรต้นแบบมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ พร้อมทั้งประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภาคีเครือข่าย เพื่อร่วมกันวางแผนและดำเนินงานด้านการเกษตรให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ตลอดจนการสนับสนุนให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันเพื่อเข้าถึงองค์ความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ การเข้าถึงหน่วยงานสนับสนุน แหล่งเงินทุน และการสร้างความมั่นคงในอาชีพ

๔.๑.๔ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

เป็นผู้นำในการวางแผนและกำหนดทิศทางการดำเนินงานของศพก. ร่วมกับคณะกรรมการศพก. คนอื่นๆ ให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และความต้องการของคนในชุมชน โดยกำหนดเป้าหมายการดำเนินงาน การวางแผนกิจกรรมและโครงการในการพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรในพื้นที่ พร้อมทั้งเชื่อมโยงการทำงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน รวมถึงเป็นตัวกลางในการสื่อสารและรับฟังปัญหาจากเกษตรกรในพื้นที่ เพื่อหาแนวทางแก้ไข และหาช่องทางเพื่อขอรับการสนับสนุนทั้งด้านการเกษตร เทคโนโลยี และการตลาด

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน มีความภาคภูมิใจที่เห็นเกษตรกรหรือคนทั่วไปในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีความสุขในการดำเนินชีวิต และสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ซึ่งการเป็นเกษตรกรต้นแบบถือเป็นแบบอย่างของเกษตรกรในด้าน

การเกษตรที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนการดำเนินงานในภาคการเกษตรซึ่งสามารถช่วยเหลือเกษตรกรผู้ที่ประสบปัญหาและสามารถแก้ไขปัญหาให้กับเกษตรกรได้ ส่งผลให้คุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรดีขึ้น รวมถึงได้เข้าถึงการเรียนรู้การทำการเกษตรแบบสมัยใหม่ การปรับวิธีการคิด การนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ควบคู่กับการทำเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและยั่งยืน นอกจากนี้ยังเห็นเกษตรกรหันมามีการรวมกลุ่มเป็นการสร้างเครือข่ายที่แข็งแกร่งทำให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ และมีรายได้เพิ่มขึ้น

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

เกษตรกรต้นแบบมีบทบาทการเป็นผู้นำทางด้านการเกษตร โดยเป็นสมาชิกสภาเกษตรกร ตำแหน่ง ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพืช ของสำนักงานสภาเกษตรกร โดยมีบทบาทเป็นตัวแทนของเกษตรกรเพื่อแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร ให้สอดคล้องกับความเป็นจริงในพื้นที่ พร้อมทั้งยังคงเป็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน และเป็นอาสาสมัครเกษตรสาขาต่างๆ ดังนี้

- หมอดินอาสา (กรมพัฒนาที่ดิน)
- ครูบัญชีอาสา (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์)
- ประมงอาสา (กรมประมง)
- อาสาสมัครฝนหลวง (กรมฝนหลวงและการบินเกษตร)

นอกจากนี้ ยังเป็นอาสาสมัครที่ทำงานเพื่อสาธารณประโยชน์ที่มีจิตอาสาทำงานในชุมชน เช่น อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ)

อีกทั้งยังเป็นผู้ขับเคลื่อนการดำเนินงานในรูปแบบกลุ่มโดยได้รับความไว้วางใจจากเกษตรกรในชุมชนในการเป็นผู้นำกลุ่ม ดังนี้

- ประธานแปลงใหญ่บุก
- ประธานกลุ่มวิสาหกิจแปลงใหญ่บุกบ้านท่าสองยาง
- ประธานกลุ่มวิสาหกิจกลุ่มแปรรูปน้ำพริกบุกกลุ่มแปลงใหญ่บุกบ้านท่าสองยาง
- ประธานศูนย์ข้าวชุมชนตำบลท่าสองยาง
- ประธานศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

เกษตรกรต้นแบบมีความเสียสละต่อส่วนรวม ทั้งเสียสละเวลาและแรงกายให้กับคนในชุมชน และหน่วยงานต่างๆ ในการถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตร การลงพื้นที่ให้บริการจับพิกัดเพื่อขึ้นทะเบียนเกษตรกร การเข้าร่วมการฝึกอบรมกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน รวมถึงยังช่วยสนับสนุนให้คนชุมชนมีโอกาสได้รับการพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพของตนเอง อาทิเช่น การขอรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรที่ดี (GAP) การขอรับการสนับสนุนไถ่พันธุ์ให้ให้กับคนในชุมชน เข้าร่วมโครงการส่งเสริมศักยภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของศูนย์ข้าวชุมชน การเข้ารับการฝึกอบรมหมอพืชชุมชน เป็นต้น

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

“เป็นจิตอาสาเพื่อช่วยเหลือผู้เข้าไม่ถึงภาครัฐ”

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

นางสุธาสินี คชพรหม ตำแหน่ง เกษตรอำเภอสองยาง

นางสาวรังสิณี เผื่อจู ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

นายธนัท ตาปัญญา ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

ใช้วิธีการสัมภาษณ์และเล่าเรื่อง โดยให้เกษตรกรต้นแบบเล่าเรื่องจากประสบการณ์จริง ปัญหา อุปสรรค การดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จมาจนถึงปัจจุบัน รวมถึงใช้การสังเกตจากการดำเนินกิจกรรมและการทำงานที่ไม่สามารถอธิบายออกมาเป็นคำพูดได้

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

ไม่มี

***หมายเหตุ ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของ ศพก.

ภาคผนวก

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) หลัก อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

ชื่อศูนย์ : ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านท่าสองยาง อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

สินค้าหลัก : การทำเกษตรแบบผสมผสาน ได้แก่ บุก สับปะรด ไม้ผล ผักสวนครัว และพืชสมุนไพร

พื้นที่เป้าหมาย : ๒๕ ไร่

เกษตรกรเป้าหมาย : ๓๐ ราย

สถานที่ตั้ง : บ้านเลขที่ ๖๖๗ หมู่ที่ ๙ ตำบลท่าสองยาง อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

พิกัด : Latitude ๑๗.๕๑๒๔๒๖ longitude ๙๗.๙๗๔๒๕๘

X : ๓๙๑๑๓๑ Y : ๑๙๓๖๕๕๐ zone ๔๗

แผนที่ตั้งศูนย์เรียนรู้ :

QR-Code
แผนที่ ศพก.
หลัก

นางพิมพ์ปวีณ์ เหาตะวะนิช

ชื่อเกษตรกรต้นแบบ : นางพิมพ์ปวีณ์ เหาตะวะนิช อายุ ๕๔ ปี

ที่อยู่ : บ้านเลขที่ ๑๔๑ หมู่ที่ ๑ ตำบลท่าสองยาง อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

เบอร์โทรศัพท์ : ๐๖๑-๕๙๓๕๖๕๙

สถานการณ์ของพื้นที่ : ในพื้นที่ตำบลท่าสองยาง เป็นพื้นที่ที่มีการทำการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ โดยเน้นการทำเกษตรแบบเชิงเดี่ยว โดยการปลูกข้าว มันสำปะหลัง และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีการปลูกพืชสมุนไพรอายุสั้น เช่น บุก ซึ่งเป็นพืชที่มีราคาสูง จึงทำให้เกษตรกรหันมาปลูกบุกกันมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีการทำเกษตรแบบผสมผสาน มีการปลูกไม้ผลไม้ยืนต้นมากขึ้นอีกด้วย

แนวทางการพัฒนา : การทำเกษตรแบบผสมผสานเพื่อให้เกษตรกรได้มีแหล่งเรียนรู้ต้นแบบในการแก้ไขปัญหาการปลูกพืชเชิงเดี่ยวในพื้นที่

เทคโนโลยีเด่นของศูนย์เรียนรู้ : เทคโนโลยีการจัดการดินและปุ๋ย

การนำไปใช้ประโยชน์ : การทำเกษตรผสมผสาน การลดต้นทุนโดยใช้ปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ และการแปรรูปปุ๋ย

หลักสูตรการเรียนรู้ : ๑) หลักสูตรบังคับ ๒ หลักสูตร ได้แก่

๑) เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรผสมผสาน

๒) บัญชีครัวเรือน

๒) หลักสูตร ๒ หลักสูตร ได้แก่

๑) การลดต้นทุน โดยการการทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ

๒) การแปรรูปปุ๋ย

๓) หลักสูตรเสริม ๒ หลักสูตร ได้แก่

๑) วิชาการใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า

ฐานการเรียนรู้ :

ฐานการเรียนรู้ที่ ๑ การทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ

ฐานการเรียนรู้ที่ ๒ พืชผักสมุนไพรและเกษตรธรรมชาติ

ฐานการเรียนรู้ที่ ๓ การเลี้ยงปลา

ฐานการเรียนรู้ที่ ๔ การแปรรูปบุก

ฐานการเรียนรู้ที่ ๕ บัญชีต้นทุนอาชีพ

ฐานการเรียนรู้ที่ ๖ เตาเผาถ่านไร้ควัน

แปลงเรียนรู้ : ศพก. อำเภอท่าสองยาง มีนางพิมพ์ปวีณ์ เหาตะวะนิช เป็นเจ้าของแปลงเรียนรู้
ทำเนียบศพก.เครือข่าย อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก (จำนวน ๑๓ ศูนย์)

ที่	ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภทศูนย์	ที่อยู่	พิกัด			ชื่อเกษตรกร
				โซน	x	y	
1	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	หมู่ที่ 1 ตำบลแม่ด้วง	47	417733	1906648	นายอภิชาญ กาญจนสูตร
2	ศูนย์เรียนรู้การปลูกและแปรรูปกาแฟตลอดปี	ศูนย์เรียนรู้ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ด้านการเกษตร	หมู่ที่ 9 ตำบลแม่อุสุ	47	428375	1917754	นายธนภุต เปลา
3	ศูนย์เรียนรู้ด้านพริกกะเหรี่ยง	ศูนย์เรียนรู้ด้านการผลิต/การตลาด/การแปรรูป/การตลาด	หมู่ที่ 5 ตำบลแม่ด้วง	47	426104	1903294	นายสมเดช พนาเวฬุมาศ
4	ศูนย์เรียนรู้การปลูกไม้ผลเมืองหนาวบ้านแม่หวดหลวง	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล/เกษตรผสมผสาน	หมู่ที่ 3 ตำบลแม่หวดหลวง	47	389016	1969961	นายสกุล โพรงสกุล
5	ศูนย์เรียนรู้ไม้ผล	ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสาน	หมู่ที่ 1 ตำบลแม่ด้วง	47	416393	1907791	นายพศธร จรบุรี
6	ศูนย์เรียนรู้ด้านปศุสัตว์	ศูนย์เรียนรู้ด้านปศุสัตว์	หมู่ที่ 1 ตำบลแม่ด้วง	47	416327	1907319	นายลวด บัวเกตุ
7	ศูนย์เรียนรู้เชิงเกษตรและวัฒนธรรม	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรผสมผสาน	หมู่ที่ 6 ตำบลแม่ด้วง	47	419024	1910167	นางสาวอังคณา ศักดิ์ชัยบุรณ์
8	ศูนย์เรียนรู้การปลูกพืชผสมผสานทุ่งกอกอก	ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสาน	หมู่ที่ 1 ตำบลแม่ด้วง	47	417338	1905756	นายฤทธิชัย กัณธิ์รักษา
9	ศูนย์เรียนรู้บ้านสวนร่มเย็น	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรผสมผสาน	หมู่ที่ 1 ตำบลแม่ด้วง	47	416344	1906805	นายจำรัส บรรเทา
10	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน ต.ท่าสองยาง	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.)	หมู่ที่ 9 ตำบลท่าสองยาง	47	391131	1936550	นางพิมพ์ปวีณ์ เหาตะวะนิช
11	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชนบ้านขุนหัวมดด้วง	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.)	หมู่ที่ 6 ตำบลแม่ด้วง	47	419024	1910167	นางสาวอังคณา ศักดิ์ชัยบุรณ์
12	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ต.แม่อุสุ	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)	หมู่ที่ 4 ตำบลแม่อุสุ	47	410912	1913429	นายมานิจ โพธิ์ทรัพย์
13	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ต.ท่าสองยาง	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)	หมู่ที่ 9 ตำบลท่าสองยาง	47	386565	1940782	นางนิมิตพร ศรีสวัสดิ์

การแปรรูปผลิตภัณฑ์ภายในศพก. และการจัดจำหน่ายสินค้า

- ร่วมออกบูธจัดจำหน่ายสินค้าในวันประชุมคณะกรรมการจังหวัดตาก ครั้งที่ ๕/๒๕๖๘ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๘ หอประชุมโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ต๋าน (ราษฎร์บำรุง) ตำบลแม่ต๋าน อำเภอลำปาง จังหวัดตาก โดยมีสินค้ามาจัดจำหน่าย ได้แก่ น้ำพริกบุก ไข่เค็ม กล้วยตาก มะม่วงกวน มะม่วงมัน เป็นต้น

- ร่วมออกบูธจัดจำหน่ายสินค้าในงาน "มหกรรมสินค้าเกษตรปลอดภัย เกษตรคุณภาพ ตากการ์รันตี ปีที่ ๖" ระหว่างวันที่ ๑๘ - ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๘ ณ บริเวณลานจอดรถ ศูนย์การค้าโรบินสันไลฟ์สไตล์แม่สอด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก โดยมีสินค้ามาจัดจำหน่าย ได้แก่ น้ำพริกบุก ไข่เค็ม พริกฉาบ กล้วยตาก และมะม่วงกวน

